

Xe «Hại Điện»

Thúy Messegee

Cuối năm 2018 tôi tậu một chiếc Tesla Model 3. Tôi không có thói quen vài ba năm lại đổi xe mới cho sang, mà giữ truyền thống có xe nào là lái cho đến khi nó chết bẹp chết dí, khoảng gần 200 nghìn miles hay đến tuổi mười tám đôi mươi mới tha. Năm đó chiếc Camry đã đến tuổi hưu cần phải thay xe mới để chạy qua chạy lại từ tiểu bang Maryland sang Virginia kiếm cơm mỗi ngày. Tính tôi lại thích bảo vệ môi trường, không thích đốt xăng dầu làm độc không khí. Năm 2018 Tesla còn khá mới trên thị trường, nhất là Model 3 vừa được tung ra cho giới tiêu dùng hạng trung có ngân quỹ khiêm tốn, không thể với tay đến loại Model X giá cả trăm nghìn đồng. Thường thì ta không nên thử thời vận với những xe vừa được tung ra thị trường. Chúng còn quá mới, thế nào cũng có sơ sót khi gặp thực tế, đợi vài năm sau nhà chế tạo rút kinh nghiệm thì tốt hơn. Tuy nhiên thời điểm đó nếu tôi ôm một chiếc Camry nữa hay loại gì tương đương về dùng thì sẽ phải gắn bó với nó ít nhất hơn chục năm nữa, làm sao có cơ hội dùng xe điện để thỏa chí bảo vệ môi trường. Thế là một liều ba bảy cũng liều, tôi nhắm mắt đưa chân rước một em Model 3 về.

Dùng rồi mới thấy thích. Nó êm ru bà rù, không phát tiếng động rầm rĩ như xe xăng. Những ngày kẹt xe ngồi cứng trên xa lộ tôi vui trong bụng rằng mình không nhả khói làm ô nhiễm môi trường như cả nghìn xe khác chung quanh. Xe điện chạy như máy may điện ở nhà: đạp ga thì nó đi, khi thấy đèn đỏ từ xa cứ việc rút chân ga ra thì nó mất điện nên từ từ dừng lại, không phải đạp thắng. Chỉ dùng thắng trong trường hợp phải thắng gấp để tránh tai nạn. Nó không cần thay dầu nhớt, dầu hộp số, không thay bố thắng thường xuyên vì ít phải đạp thắng, không đại tu hay tiểu tu. Điều bất tiện cho nhiều người là nạp điện tốn thời gian. Tôi đi làm về gắn ống nạp điện tại nhà theo hệ thống chậm, qua đêm là đủ để đi làm ngày hôm sau. Cuối tuần nạp suốt 24/24, đầu tuần lại đầy bình đi làm trở lại. Khi đi đường xa thì khoảng 4 tiếng phải « đổ xăng », nhưng đó cũng là lúc tài xế cần « xả nhớt » hay mua nước giải khát, khoảng 45 phút là lên đường trở lại.

Đến cuối năm 2025 thì chiếc Tesla chưa đến tuổi hưu nhưng lại vướng phải một lỗi khá lớn: nó chỉ có thể nạp điện theo cấp bậc 1 tại nhà, chậm nhất, mất khoảng 24-48 tiếng mới đầy bình, hay cấp bậc 2, dùng điện 240 volt (mà nhà tôi không có) khoảng 4, 5 tiếng. Cấp bậc nạp điện nhanh nhất tại các trạm Supercharger của Tesla dọc theo xa lộ là cấp 1, chỉ mất độ 45 phút, thì xe tôi nó « chê » không chịu làm việc. Đi đường trường xa mà không ghé supercharger để nạp điện được thì tựa như cưỡi ngựa què rồi, hồng bét. Đồ đạc càng hiện đại thì càng hại điện. Tìm hiểu trên mạng thì vấn đề này tốn độ 1 nghìn 6 để chỉnh lại. Sẵn dịp tôi cũng muốn « tút » lại nhan sắc cho nó một tí sau nhiều lần cọ quẹt tẩy rửa chỗ này chỗ nọ làm mất đi sắc đẹp thuở xuân thì. Xưởng sửa chữa thân xe (body shop) của Tesla bảo tôi chụp hình vài tấm gửi cho họ rồi phán: hơn 10 nghìn đồng! Thế này thì quăng nó đi, ẵm một em mới về cho rồi. Dịp Giáng sinh là lúc mình có thể làm ông già Lô Ên tự thưởng quà cho mình. Tiền giảm thuế \$7500 của chính phủ dành cho ai tậu xe điện đã hết hạn từ tháng 9, nhưng Tesla có deal đặc biệt giảm giá \$6500 cho những người thuê xe (lease). Thế là bút sa gà chết, tôi ký hợp đồng thuê xe 3 năm.

FSD Full Self Driving – Hệ thống tự lái

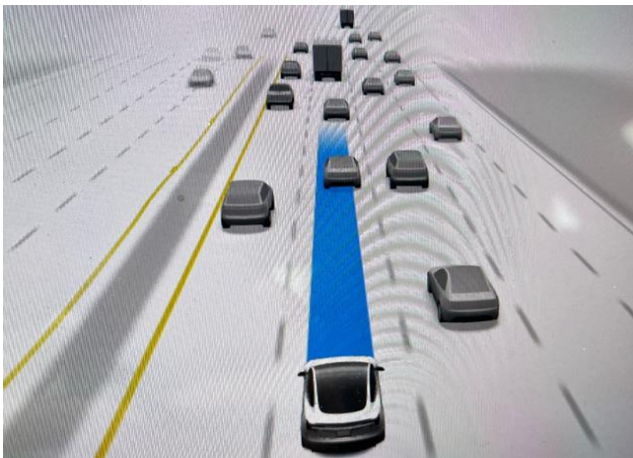
Chiếc xe mới có hệ thống lái xe tự động FSD – Full Self Driving, muốn dùng phải trả thêm giá \$99 một tháng, hình như trả đến 8 nghìn thì đủ, khoảng gần bảy năm. Hệ thống lái xe tự động cho phép mình khỏi lái, chỉ ngồi chơi xơi nước để « nó » lái cho mình. Nghe như chuyện khoa học giả tưởng mà có thật. Tôi đang hứng chí «chịu chơi chơi tới cùng» nên đặt bút ký luôn. Người ta bảo muốn trẻ lâu thì mỗi năm làm một điều mới mình chưa làm bao giờ. Điều ấy là đây: dùng xe tự lái. Tự thấy mình vẫn còn sáng suốt có thể tiếp tục lái đi đây đó như hằng mấy chục năm nay, nhưng càng lớn tuổi càng hay gặp những điều bất ngờ, hôm nay khỏe mạnh đang hoàng, sáng mai ngủ dậy không đứng lên được nữa, hay tai bồng ù đi, ai bảo gì cũng «Hả ? Hả ?», hay mất bỗng mờ đi không thấy đường, v...v... Nhiều ông bà cụ hàng xóm trong làng già nơi tôi ở ngày càng thu hẹp việc lái xe đi lại. Hoặc là họ chỉ lái xe ban ngày, tránh ban đêm, hoặc chỉ lái trong nội bộ làng già, tránh ra đường xá đông đúc bên ngoài, hoặc bỏ lái xe hẳn, chỉ đón xe bus hay kêu Uber khi cần đi lại. Tôi thì thích khám phá mới, và cũng phòng khi mình cần lái xe đường dài 4, 5 tiếng như đi lên New York chẳng hạn, hay đi họp hành tiệc tùng ban đêm, ra về lúc khuya khoắt mệt mỏi, thì để « nó » lái mình đi cho khỏe!

Lớn tuổi rồi tập tành cái gì mới cũng bỡ ngỡ. Gặp thế hệ Gen X, Gen Z thì chuyện chẳng có gì mà ầm ĩ. Chúng nó sẽ tắc lưỡi : « Ôi dào ! Dễ như ăn cơm sườn ! » Mình thì cứ bình tĩnh mà run ! Tesla cũng rất cẩn thận, đòi hỏi tất cả các điều kiện « ắt có và đủ » mới chịu khởi hành. Phải buộc dây an toàn, chân phải nhấp thắng thì nút « tự lái » mới khởi động được, không thì nó mờ đi, bấm vào cóc có di chuyển. Sau đó thì nó bắt đầu thi công. « Nó » bẻ tay lái, nhìn trước sau qua lại, nhấn ga, lùi ra khỏi garage, đạp thắng, xoay đầu xe, tiến tới, cứ như tài xế thật đang điều khiển xe. Mắt « nó » không biết để đâu nhưng quan sát chung quanh rất kỹ. « Nó » thấy những lane xe trên đường, thấy xe cộ trước mặt hay bên cạnh mình, thấy đèn xanh đèn đỏ, thấy bảng Stop, thấy khách bộ hành đang băng qua đường hay vẫn còn đang đứng đợi bên góc đường, thấy xe bus đang bật đèn đậu lại rước khách thì đổi lane, thấy cả những xe đang đi bên cạnh bỗng chốc quẹt sang trước mặt mình một cách bất ngờ, v...v... Những điều « nó » thấy đều hiện lên trên màn hình trước mặt để mình theo dõi và trấn an. Đừng có no, để « nó » no cho.

Ba phong cách tự lái

Hệ thống tự lái này cho mình lựa chọn một trong ba « phong cách lái » tùy theo tuổi tác và tính khí của mình.

Thoạt tiên « nó » chọn cho tôi phong cách « rùa bò – sloth ». Ôi giờ ơi ! Xe di chuyển chậm chạp như cụ già, nhất định tôn trọng vận tốc cho phép một cách nghiêm ngặt. Đường giới hạn 35 miles một giờ thì « nó » cương quyết giữ vững 35! Khi ngừng Stop thì dường như « nó » lẩm bẩm đếm « một, hai, ba, bốn, năm, sáu, bảy, tám, chín, mười ! » rồi mới dừng đỉnh xê dịch ! Giờ ơi ! lái kiểu « rùa bò » này thì ra đường chúng chửi, mà mình cũng sốt ruột điên tiết nghiêng rằng kèn kẹt không chịu được.

Thế là tôi đổi sang hệ thống « cơ bản – standard ». Loại này nhanh nhẹn hơn và hơi trái luật « trong phạm vi cho phép » Vận tốc cho phép là 35 miles thì « nó » chạy phom phom ở tốc độ 40 miles. Đây đúng là tính khí của tôi. Trên đời này nào có ai giữ đúng tốc độ cho phép bao giờ, tôi luôn vượt lên chút đỉnh « trong phạm

vi cho phép »! Ra ngoài xa lộ vận tốc 55 thì « nó » dừng cảm vượt lên 65-70 để không thua chị kém em đang chạy cùng trên đường. Thế mới phải chứ ! Khi ngừng Stop thì « nó » chỉ đếm đến ba rồi đi, không nằm ụ như hệ thống « rùa bò – sloth ». Tôi đã chọn phong cách lái hợp với tính khí của mình.

Ngoài ra còn có phong cách « hung hăng – aggressive » nhưng tôi chưa dám thử. Nghe nói phong cách này sẽ thường xuyên vượt tốc độ lên đến 120%, lạng qua lạng lại, đổi lane liên tục để rút ngắn thời gian, v...v... Loại phong cách này ta thấy nhan nhản trên đường, nhất là lúc tan sở kẹt xe. Nếu Tesla không tạo ra phong cách tự lái hung hăng này thì thế nào cũng bị khách hàng tẩy chay. Tôi thì tôi để cho lũ trẻ trâu chúng nó chọn phong cách hung hăng, mình lớn tuổi rồi, an toàn là chính. Đôi khi cũng hơi thắc mắc : hung hăng đến mức độ nào? Nếu xe chạy quá tốc độ hay quá hung bị pú lít phạt thì ai trả tiền phạt nhỉ ? Có thể gửi giấy phạt về cho Tesla được chẳng ? Rồi ai chịu trách nhiệm khi bảo hiểm tăng tiền? Người ta kiện Tesla ra ba tòa quan lớn đấy chứ ! Muốn biết thì phải thử cho biết, nhưng thôi, tôi đành ngồi nhà chịu đốt.

Để xe tự lái cho mình có sướng không?

Cái gì mới, lạ cũng phải tập cho quen mới thấy thích được. Cũng như khi mới có hệ thống định vị GPS, mọi người phải học vừa lái xe, vừa nhìn đường, vừa liếc nhìn bản đồ, vừa lắng nghe « lệnh » phát ra từ máy. Đối với hệ thống tự lái cũng vậy. Khi phải ngồi yên như bụt trên chùa, để xe tự lái tôi mới thấy mình trở lại bản tính « back seat driver » ngày xưa khi còn ông xã. Ông lái xe còn mình « lái tài xế », mồm liên tục la lối ối a: « Thắng ! Thắng! Đèn đỏ kia ! »; « Coi chừng ! Có xe bên cạnh ! Đừng sang lane! »; « Quẹo ! Quẹo ! Tới chỗ quẹo rồi ! », v...v... Bây giờ ngồi với hệ thống tự lái của Tesla, mình tính một đàng còn « nó » nghĩ một nẻo. Tính tôi nếu biết sẽ phải quẹo trái cách đó 3 miles là tôi tìm cách sang lane trái ngay từ bây giờ. Tesla thì không. « Nó » cứ tà tà ôm lane phải, đến còn 0.3 hay 0.2 mới chịu bật đèn hiệu sang

lane ! Sốt ruột lắm, nhưng nghĩ cho cùng « nó » vẫn thực hiện được điều cần làm, còn tôi thì cứ nhắng nhít không yên! Để « nó » lái đưa mình đi mà nhiều khi ruột nóng như lửa đốt, tiếng Anh gọi là « bụng thất lại một nui ».

Tuy nhiên, có những lúc « nó » xuất sắc hơn người trần mắt thịt như mình. Lần đó tôi lái xe sang Virginia, đang trên xa lộ 495 thì mưa tuôn xối xả, nước đập ào ào lên mặt kính xe cứ như mình đang vượt thác Niagara! Lúc đó tôi hoàn toàn không thấy đường, chỉ thấy nước đổ dày đặc trên cửa kính. Nếu mình đang lái thì chắc phải bật đèn khẩn cấp rồi ráng tách vào lề tạm ngừng lại giấy lát. Trong khi đó thì « nó » vẫn chạy phom phom ! Mắt mình nhìn vào kính xe trước mặt (windshield) chẳng thấy chi, còn « nó » nhìn dưới lòng đường hay trên trời đầu đó, và thế là « đường ta ta cứ đi »! Phục quá!

Những lúc khác thấy quý « nó » là những lúc đường kẹt xe phải nhích từng chút một. Ngày xưa còn đi làm, đến chiều lái xe về nhà sau một ngày vất vả mệt mỏi, tôi sơ nhất cảnh kẹt xe gần như đứng chững lại. Mình cứ căng mắt ra nhấp thẳng, nhấp ga, nhấp thẳng, nhấp ga, vừa cố bám đuôi xe trước, vừa cố giữ khoảng cách nhỏ để không ứn đít nó. Lái xe một giờ với vận tốc 10-20 miles còn mệt hơn lái một giờ vận tốc 60 miles rất nhiều. Bây giờ để « nó » lái thì tôi ngồi tĩnh bơ, nghe radio hay mơ mơ màng màng, mackeno, bao giờ đến thì đến.

Ngày xưa lúc còn ông anh, tôi hay đưa mẹ tôi lên thăm anh, sáng đi chiều về, lái độ hơn 3 tiếng mỗi chiều. Ra về xuôi Nam vào buổi trưa hay bị mặt trời chiếu vào mặt, vừa chóa mắt vừa buồn ngủ, cứ phải căng mình lái cho tỉnh táo. Bây giờ ông anh đã mất nên không lên New Jersey nữa. Nếu có đi thì sẽ để hệ thống tự lái làm bác tài, bà chủ cứ lim dim gật gù cho khỏe.

Đối với những quý vị cao niên như tôi, mắt mờ dần, não chậm dần, tay chân bắt đầu lạng quạng, thì vẫn lái xe đi lại được, chưa đến nỗi gây tai nạn khủng khiếp, nhưng phải tội hay cọ quẹt trầy xước đây đó. Cũng rầu lắm chứ. Để « nó » lái thì bảo đảm xe lành lặn trơn tru. Bình thường tôi dùng hệ thống xe tự lái độ 30 phần trăm, còn lại thì mình tự lái. Cũng muốn giữ tay nghề, và thật ra ngồi cho « nó » lái thì mình vẫn phải ngồi quan sát chăm chú, đâu dám bỏ lơ.

Những cái « dở hơi » của xe tự lái

Tesla luôn cố gắng cải thiện hệ thống tự lái, chẳng hạn như gần đây « nó » biết tránh ổ gà hay những ụ nổi (bump) trên đường khá tốt, chứ lúc đầu dở lắm. Tuy nhiên, hệ thống tự lái của Tesla vẫn chưa hoàn hảo. Có lúc bản đồ bảo đến đó thì quẹo mà nó đi trượt quớt, sau đó phải vòng lại tốn kém thì giờ. Sau này mỗi lần thấy sắp « lỡ chuyến đồ » là tôi cướp tay lái bắt nó quẹo ngay. Có những lúc đang chạy bon bon bỗng « nó » kêu « keng » một tiếng rồi ngưng hệ thống tự lái ! Thế này là thế nào ? « Nó » bảo mình một cách ngon ơ: *« Thôi bây giờ không lái nữa, bà tự lái đi nhé! »* Thế là mình phải ra tay lèo lái, đến lúc nào đó nút « tự lái » bật lên lại thì mới được quyền bấm nút ra lệnh cho « nó » lái tiếp. « Nó » còn màu xám xịt là không được ép « nó », bấm vào chẳng ăn thua gì. Tôi nhận xét hình như những lúc xe cộ nhốn nháo hỗn loạn, « nó » không dám xử lý tình hình nên giao trách nhiệm cho bà chủ liệu lấy. Không sao cả, để bà tính cho, chứ bà cũng không tin tưởng mầy lắm đâu!

Điều tôi không ưng ý lắm là khi vào bãi đậu, « nó » hay tìm chỗ đậu xa xa, không dám chen vào nơi chen chúc ngay trước cửa hàng cửa tiệm. Hay có lẽ tại tôi chọn phong cách lái « căn bản – standard »? Nếu chọn cách lái hung hăng thì nó có mạo hiểm hơn không? Chẳng biết được nhưng vào đến bãi đậu thì tôi hay giành tay lái đến đậu đúng chỗ mình muốn.

Những lúc « nó » muốn đi một đường mà mình muốn đi một nẻo thì mình có quyền cướp tay lái làm theo ý mình. Khi mình giành tay lái, để « nó » qua một bên thì « nó » bật lên câu hỏi : *« Tại sao bà không để tui lái ? »* và cho bốn câu trả lời để mình chọn : 1. Navigation (Mi đi lộn đường rồi, ta phải sửa lại) ; 2. Preference (mi lái không hợp ý ta, ta phải giành lái theo kiểu ta thích); 3. Discomfort (mi lái ta không cảm thấy thoải mái); 4. Critical (nguy kịch, cần phải giành lái với mi không thì có tai nạn) . Thường thì tôi chọn câu trả lời « Preference ». Ừ tao thích lái kiểu của tao hơn !

Cách đây chục năm tôi đã nghĩ đến lúc mình mắt mờ, tai lảng, đầu óc mụ mị thì cần phải dùng xe tự lái. Lúc đó chuyện tự lái vẫn còn như khoa học giả tưởng. Những năm đó mình còn nghĩ tếu : ngồi xe tự lái

không biết có lúc nào phải lên tiếng năn nỉ «nó» : « *Làm ơn dừng lại cho ngộ lái chút đi. Không dừng lại ngộ lái ướt xe hết bị giờ !* » Bây giờ nhớ lại cứ tủm tỉm cười một mình. Muốn lái thì cứ bảo « nó » dừng lại cho mình lái, ai cấm đâu. « Lái » theo nghĩa nào cũng vậy !

Thúy Messeguee

5/2026